

Ohjeita esseen ja esitelmän kirjoittajalle

Käytännöllinen filosofia (31.8.2010 IH)

Käytännöllisessä filosofiassa esseillä voidaan suorittaa opintojaksoja aineopinnoissa ja syventävissä opinnoissa. Esseellä voi korvata kirjatentin tai kurssikuulustelun. **Esseesuorituksesta on ehdottomasti aina sovittava etukäteen kurssin vetäjän tai opintojaksosta vastaavan henkilön kanssa!**

1 Millainen on hyvä essee?

Hyvä essee muodostaa selkeästi jäsennellyn kokonaisuuden, joka heijastaa kirjoittajan kokonaisvaltaista ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta. Esseestä tulee ilmetä, että kirjoittaja tuntee hyvin käsiteltävät teokset tai muun oppimateriaalin, erityisesti jos esseellä suoritetaan jokin yksittäinen tutkintovaatimusten teos. Esseen tarkoituksena ei ole referoida lähdekirjallisuutta, vaan asiat tulee esittää omin sanoin ja jäsennellysti osana esseen kysymyksenasettelua. Tieteellinen ja filosofinen kirjoittaminen ei ole niinkään rajatonta ajatuksen-virtaa vaan ajatuksia ja väitteitä kokoavan palapelin rakentamista.

2 Valitse aihepiiri

Opintojaksoa vastaavan esseen aiheen määrää yleensä kuulustelija, mutta esitelmäsi aiheen voit valita itse. Valitse kiinnostava aihepiiri, mieti ja jäsentele omat ajatuksesi ja näkemyksesi siitä. Aiheen pitää olla tutkittava, eli aihepiiristä on löydettävissä kysymyksiä ja ongelmia, joihin on mahdollista ja mielekäästä etsiä vastauksia. Aiheesta on oltava kirjallisuutta. Suhtaudu kriittisesti omiin ideoihisi ja varaudu siihen, että saatat joutua muuttamaan niitä työsi edistyessä.

3 Perehdy aihepiiriin ja valitse lähteet

Kenties tärkein osa valmistettavaa työtä on perehtyä valitsemaasi aihepiiriin liittyvään keskusteluun ja kirjallisuuteen. Aihepiiriin huolellisesti perehtyessään oppii myös tieteellisen argumentoinnin tapoja. Tutki kirjastoista, alan teosten lähdeluetteloista ja tietokannoista (mm. Philosopher's Index) löytyvää materiaalia, ja valitse mielenkiintoinen ja aiheesi kannalta keskeiseltä näyttävä. Hyviä lähdevinkkejä voit kysyä opintojaksosta vastaavalta henkilöltä tai kurssin vetäjältä. Kannattaa myös tarkistaa yleisteoksista, mitä ongelmia ja teemoja aihepiiriin sen omassa tutkimusperinteessä

yleensä liitetään. Lähteet voivat olla monografioita (kirjoja) tai artikkeleita alan lehdistä tai artikkelikokoelmista. Yhden opintopisteen esseetä varten lähteitä olisi hyvä olla vähintään viittisen kappaletta. Lue paljon ja avoimin mielin, mutta säilytä itsenäinen ja kriittinen asenne lukemaasi kohtaan. Muista, ettet voi käsitellä kaikkea aiheeseen liittyvää. Pidä myös huoli, että aihe on ja pysyy sopivan kokoisena: sen käsittelemiseen tarvittavat voimavarat on suhteutettava vaatimuksiin, joita kullekin opintotasolle asetetaan. Perehtymisvaiheeseen on varattava riittävästi aikaa

4 Rajaa ja täsmennä tarkka aiheesi

Selvitettyäsi itsellesi, millaisia asioita aihepiiriisi sisältyy, valitse itsellesi suppeampi aihe ja lähdemateriaali esseetä varten. Aiheen rajaaminen on vaativa tehtävä – aiheen on oltava sopivan kokoinen, erityisesti on varottava ettei valitse liian laajaa ja yleisluontoista aihetta, jolloin esseestäkin tulee helposti epämääräinen. Jos esseelle on annettu valmis aihe tai aihepiiri, noudata sitä tarkasti. Mikäli aiheesi on soveltava, niin mieti, mitä erityisesti filosofisia kysymyksiä aihepiiriisi sisältyy ja yritä pitäytyä niissä.

5 Tee alustava synopsis

Nyt olet valmis rakentamaan synopsisin eli työsi rakenteen ja sisällön. Pohdi ja erittele yksityiskohtaisesti, mitä teemoja, argumentteja ja ideoita joudut tulevassa työssäsi käsittelemään ja miten paljon oletat kunkin vaativan tilaa ja aikaa (so. kuinka relevantteja ne ovat työsi kannalta). Mieti, miten saat kaikesta tästä rakennettua koherentin ja etenevän kokonaisuuden.

6 Etene johdonmukaisesti – mutta luovasti – sisällysluettelosi mukaan

Tästä alkaa varsinainen kirjoitustyö. Kirjoittaessasi tutki kriittisesti väitteitteesi pätevyyttä, kestävyyttä ja uskottavuutta kappale kerrallaan. Älä pidä alustavaa synopsisiasi pyhänä, vaan muokkaa sitä tarvittaessa. Jos käytät ei-filosofista aineistoa, mieti millaista filosofista painoarvoa sillä voisi olla, jos mitään. Muista perustella sanottavasi huolellisesti! Ja laadi otsikko työn sisältöä vastaavaksi.

7 Esseen rakenne

Hyvin kirjoitetussa esseessä on johdonmukainen rakenne, selkeä aloitus ja lopetus. Jäsentelyssä on tärkeää asiassa pysyminen: olen-naisen ymmärtänyt kirjoittaja ei tarinoi rönsyilevästi ja hyppelehtien. Jäsentelyä auttaa tekstin jaottelu lukuihin. Luvut otsikoidaan lyhyesti niiden sisältöä vastaavalla tavalla. On huomattava, että otsikko ei saa viitata asioihin, joista tekstissä ei lainkaan puhuta. Tekstin on puolestaan oltava ymmärrettävissä otsikkoa lukematta. Jos luku jaetaan alalukuihin, alalukujen ja otsikoiden lukumäärän on oltava vähintään kaksi (esim. oikein: 3, 3.1, 3.2., 4,...; väärin: 3, 3.1, 4,...) Luvut voivat muodostua yhdestä tai useammasta kappaleesta, mutta yhden lauseen mittaisia kappaleita tulee välttää; yksi ajatuskokonaisuus on pyrittävä viemään loppuun samassa kappaleessa.

7.1 Esittelevä luku eli johdanto

Johdannossa esitellään aihe, ongelma, valittu käsittelytapa sekä keskeiset lähteet ja perustellaan, miksi aihetta käsitellään nimenomaan tällä tavalla. Johdannossa on myös hyvä kertoa, miten aikoo edetä. (Esim. "Ensin määrittelen x:n ja y:n ja sitten siirryn käsittelemään tarkemmin x:ää...")

7.2 Taustaa

Aiheen taustaa käsittelevässä luvussa esitellään aiempaa keskustelua ja tutkimusta, hahmotetaan ja tulkitaan ongelmakehitystä sekä sijoitetaan oma ongelma ja käsittely siihen. Määrittele myös käyttämäsi peruskäsitteistö mahdollisimman tarkasti, sillä samat käsitteet voidaan tulkita monin eri tavoin. Näin vältät mahdolliset käsitesekaanukset.

7.3 Pääluvut

Varsinaisissa luvuissa esitetään oma työ, argumentointi, perustelu ja päätelmät. Työn eri lukujen nivomiseksi toisiinsa ja työn etenemisen perustelemiseksi voi ainakin työn päälukujen alussa selvittää lyhyesti, mitä kyseisessä luvussa tulee käsittelemään.

7.4 Loppuluku eli yhteenvedo

Yhteenvedo sekä "jatkoyletydet" esitetään loppuluvussa. Loppuluvussa on myös hyvä palata johdannon tekstiin: Tuliko toteutettua kaikki, mitä johdannossa luvattiin käsitellä.

8 Muotoseikkoja

Muotoseikkoja kannattaa noudattaa huolellisesti. Ensinnäkin oikeanlainen viittaustekniikka osoittaa, että kirjoittaja on sisäistänyt tieteellisen kirjoittamisen idean. Toiseksi vakiintuneet käytännöt helpottavat ulkoasun toteutuksessa ja tekevät esseestä selkeän ja helposti luettavan. Tutustu myös tiedekunnan kirjoitusohjeisiin: http://www.valt.helsinki.fi/tiedekunta/opiskelu/tutko/Tutkielmaohje3_07%5B1%5D.pdf

8.1 Ulkoasu

Esseen kansilehdelle merkitään otsikon lisäksi tekijän viralliset etunimet kutsumanimi alleviivattuna, sukunimi, opiskelijanumero, oppiaine, opintojakson nimi ja päiväs.

Sisällysluettelo sijoitetaan työn alkuun omalle sivulleen, otsikoksi riittää SISÄLLYS.

Työn loppuun sijoitetaan lähdeluettelo, jonka otsikoksi riittää LÄHTEET.

Ulkoasun on oltava viimeistelty. Sivumäärittelyssä voit käyttää seuraavia ohjeellisia arvoja:

- vasen marginaali 4 cm, oikea marginaali 2 cm
- ylämarginaali 2 cm, alamarginaali 2 cm
- kirjasinkoko 12 (esim. Times)
- riviväli 1,5.

Sivunumerot sijoitetaan keskelle ylämarginaalia. Numerointi aloitetaan vasta ensimmäiseltä varsinaiselta sivulta.

8.2 Viittaaminen ja lainaukset

Viittaamisessa peruskriteeri on, että **aina kun lainaat jonkun toisen ajatuksia – suorasti tai epäsuorasti – merkitset viitteen.** Filosofista esseettä ei voi kirjoittaa ilman viitteitä, sillä essee muodostuu aiempien teorioiden, oppien ja käsitysten esittelystä, vertailusta ja arvioinnista. Niiden avulla voit tuoda esiin myös oman kantasi aiheesta. Ole viittauksissasi rehellinen. Älä esitä toisten ajatuksia ominasi tai yritä piilottaa niitä epäselvällä viittaustekniikalla.

Käytännössä viittaaminen osoitetaan **tekstiviitteellä**. Tekstiviitteet koostuvat kirjoittajan nimestä, julkaisuvuodesta ja sivunumerosta. Ne sijoitetaan sulkumerkkien sisään välittömästi viitattavan tekstin jälkeen. Teosten täydelliset tiedot kirjoitetaan lähdeluetteloon. Viittausten tulisi olla mahdollisimman tarkkoja; kokonaiseen kirjaan osoittava viite ei ole hyväksyttävä. Viitteissä on tärkeää tehdä ero sen välillä, liiittykö viittaus edeltävään kappaleeseen tai vain edeltävään lauseeseen. Ero osoitetaan pisteen paikalla: Kun lähdeviite viittaa koko edeltävään kappaleeseen, se kirjoitetaan viitteen loppuun sulkuihin omaksi virkkeekseen, esim:

...Näin ihmisten tunteista ja arvostuksista lähtöisin olevien tekijöiden katsotaan toimivat näistä arvostuksista riippumatta. (Mackie 1980, 149–150.)

Jos lähdeviite viittaa edeltävään virkkeeseen, se kirjoitetaan sulkuihin virkkeen loppuun, esim:

...Tämänkaltaisia argumentteja voidaan käyttää perusteluna moraalin sisäiselle realismille (Airaksinen 1987, 22–23).

Lainauksen perussäännöt ovat yksinkertaiset. Silloin kuin lainaat jonkun tekstiä suoraan (so. kirjoitat pilkulleen samanlaisena kuin alkuperäisessä tekstissä):

- merkitse alle kolmen rivin pituiset lainaukset sitaatteihin tekstin sisään mutta
- erota yli kolmen rivin pituiset lainaukset omiksi kappaleiksi sisennyksellä.

Suorat lainaukset kirjoitetaan aina joko alkuperäiskielellä tai suomeksi. Suomenkielisissä esseissä Hegel voi puhua siis saksaa tai suomea, muttei koskaan englantia.

Platonin ja Aristoteleen teosten marginaaleihin on merkitty kirjoitusten vakiintunut viittauskäytäntö, jota käytetään sivunumeroiden sijaan sekä viittauksissa että lainauksissa: “No niin, sanottakoon siis

rohkeasti, että näiden asettamiemme täydellisten vartijoiden on oltava filosofeja.” (Platon 2007, 503b)

Alaviitteissä voit esittää ylimääräisiä tarkennuksia ja lisähuomioita. Myös käännetyn lainauksen alkukielinen versio on hyvä sijoittaa alaviitteeseen. Alaviitteet merkitään yläindeksoituna numerona¹ välittömästi viitattavan tekstin jälkeen (ei välilyöntiä). Viitteiden tekstit sijoitetaan sivun alareunaan tai koko tekstin loppuun. Jos alaviitteessä mainitaan jokin teos, tulee sen täydelliset tiedot kirjoittaa lähdeluetteloon. Alaviitteissä tulee käyttää pienempää merkkiko-koa, esim. 10 pistettä:

¹ Smithin mukaan VAI:n hylkäämisestä seuraa myös ei-humelaisen kannan hylkääminen (1994, 119–121). Noggle (1997, 93–93) on eri mieltä.

8.3 Lähteet

Lähdeluettelossa mainitaan kaikki ne lähteet, joihin esseessä viitataan. Lähdeluetteloon ei merkitä kaikkia niitä teoksia, jotka on luettu esseettä varten, vaan ainoastaan ne joihin on viitattu tai joita on suoraan lainattu. Lähdeluettelossa lähteet ilmoitetaan aakkosjärjestyksessä kirjoittajan nimen mukaan. Kaikista lähteistä ilmoitetaan bibliografiset tiedot eli tekijän ja teoksen nimet (teoksen nimi kursivilla, artikkelin nimi puolestaan lainausmerkeissä), kustantaja, kustantajan kotipaikka ja painovuosi. Kannattaa opetella seuraava laitoksella vakiintunut lähdeluettelon kirjoittamistapa:

Kirja – monografia:

Pulkkinen, Tuija (1998): *Postmoderni politiikan filosofia*. Gaudeamus, Helsinki.

Käännetty teos:

Machiavelli, Niccolò (1992): *Ruhtinas*. Suomentaja O. A. Kallio. Karisto, Hämeenlinna. (Alkuteos *Il Principe* julkaistu 1532.)

Artikkeli:

Lemetti, Juhana (2007): "Onko Hobbes radikaali?". *Ajatus* 64, 307–314.

Artikkeli kokoomateoksessa:

Kannisto, Heikki (1998): "Kant ja järjen itsekritiikki". Teoksessa Korkman, Petter & Mikko Yrjönsuuri (toim.) (1998): *Filosofian historian kehityslinjoja*. Gaudeamus, Helsinki, 313–335.

Sähköisen julkaisun kohdalla tavallista lähdeviiteohjetta sovelletaan seuraavasti:

- tekijä = sivun tekijä/ylläpitäjä
- vuosi = julkaisu/päivitysvuosi
- teoksen nimi = sivun otsake
- kustantaja = palvelimen ylläpitäjä
- painopaikka = varsinainen www-osoite ja aika, jolloin sivu on luettu, eli esimerkiksi
Fieser, Jim (1997): *The Hume Archives*. The University of Tennessee at Martin, www.utm.edu:80/research/hume/hume.html (22.2. 1998)

Jos et löydä sivulta näitä tietoja, harkitse vakavasti, voiko sivua käyttää lähteenä. Asiallisilta sivuilta tiedot yleensä löytyvät. Sivusta kannattaa myös tulostaa kopio omiin arkistoihin.

9 Viimeistely

Kun työsi on valmis, lue se ajatuksella läpi ja korjaa mahdolliset muotovirheet. Kiinnitä huomiota esseen kokonaisuuteen: Kertooko otsikko todella sen, mitä työssäsi käsittelet ja onko työssäsi selkeä linja läpi koko työn. Tarkista myös esseen kieliasu, sillä hyväkin aiheenkäsittely saattaa jäädä lukijalle epäselväksi, jos tekstissä on runsaasti kirjoitus- ja kielioppivirheitä tai esimerkiksi liian pitkiä, sekavia virkkeitä. Kun työ tuntuu valmiilta, kannattaa antaa se vielä jollekin muulle luettavaksi. Toisen voi olla helpompi huomata työhön jääneet ongelmakohdat, jotka voi vielä korjata ennen työn palauttamista. Muista palauttaa työ sovittuun päivään mennessä.

10 Arvostelu ja palaute

Ellei kurssin vetäjä tai opintojaksosta vastaava henkilö anna tarkempaa ohjeita, ohjenuorana opintopisteiden antamisessa käytetään seuraavaa asteikkoa, sisällön ja opiskelijan kirjoitustyylin mukaan sovellettuna: 4-5 sivua = 1 op, 6-8 sivua = 2 op, 10-12 sivua = 3 op, 13-15 sivua = 4 op, 16-18 sivua = 5 op. On kuitenkin hyvä muistaa, ettei arvosanaa anneta yksinomaan pituuden perusteella. Arviointikriteereinä käytetään sekä asi tiedon hallintaa että kirjoittajan filosofista taitoa käsitellä aihetta. Jälkimmäisen kriteerin merkitys kasvaa opintojen edistyessä. Siirryttäessä tasolta toisella (perus-, aine-, ja syventävät opinnot vaatimukset kasvavat kumulatiivisesti: opiskelijan on osoitettava hallitsevansa asiat paremmin ja laajemmin kuin edellisellä tasolla.

Kysy rohkeasti neuvoa oppiaineen henkilökunnalta kaikissa kirjoittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Muista, että myös arvostelusta voi pyytää palautetta.